

Kristin Myhre, førstelektor/
internasjonal leder, avdeling
for helse- og sosialfag,
Høgskolen i Østfold

Utveksling gir ut

Sykepleiere opplever at den erfaringen og kunnskapen de får gjennom studieopphold i utlandet kommer til nytte i arbeidslivet.

Myndighetene oppfordrer flere studenter til å ta deler av studiene i utlandet (1), samtidig som det etterlyses studier som ser på om slik utveksling gjør seg gjeldende i utøvelsen av yrket (2,3).

Jeg har gjennomført en studie hvor målet var økt kunnskap om dette. I denne artikkelen vil jeg beskrive fremgangsmåte og funn i studien. Tidligere utvekslingsstudenter fra en og samme høyskole i tidsperioden 2002–2007, ble spurt om å dele sine erfaringer om hva et utvekslingsopphold har betydd for dem i yrkesmessig sammenheng.

Studiens forskningsspørsmål er:

- › Hva har det betydd for deg som ferdig utdannet sykepleier å gjennomføre deler av sykepleierutdanningen i utlandet?
- › I hvilke situasjoner har du nytte av det?
- › Opplever du at kompetansen er etterspurt i jobbsammenheng?

Design og metode

Designet er utforskende og beskrivende med fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming. Data er innsamlet gjennom fokusgruppeintervju. Et fokusgruppeintervju kan sette i gang en tankeprosess der den enkelte bearbeider sine erfaringer i løpet av intervjuet (4). Fontana & Frey (5) påpeker at moderator må passe på at hele gruppen bidrar for å sikre så bred dekning av fenomenet som mulig. Dette kan gi interessante synspunkter i skjæringspunktet mellom ulike opplevelser av samme fenomen (4). Kamberelis & Dimitriadis (6) sier at fokusgrupper legger til rette for kollektiv hukommelse og deling av lagret kunnskap som for individet kan synes triviell og uvesentlig, men som fremstår som essensiell når likesinnede begynner å snakke sammen. Fokusgruppen virker som et forstørrelsesglass. Sammensetningen av gruppen påvirker resultatet. Gruppen kan gjerne være heterogent sammensatt, men deltakerne må ha sentrale fellestrekk (4).

Gjennomføring

18 tidligere studenter ble spurt om å delta og mottok skriftlig informasjon om studien. Praktiske årsaker førte til at kun seks møtte til intervju. Før intervjustart undertegnet alle informert samtykkeerklæring. Studien ble godkjent av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). Fokusgruppen besto av seks sykepleiere, tre kvinner og tre menn i alderen 25–32 år, som

hadde gjennomført utveksling av varierende lengde og i ulike land. Fellestrekk var at de hadde vært utvekslingsstudenter i et engelskspråklig land, hadde gjennomført praksisstudier på minst 300 timer og vært ansatt som sykepleiere i somatisk sykehus i minst ett år. Tre hadde vært seks måneder i Australia, en hadde vært seks måneder i USA, to hadde vært tre måneder i Storbritannia. Antall år som var gått siden utvekslingen fant sted varierte fra ett og et halvt til seks år.

Forskeren selv var moderator. Moderatorinvolveringen var lav og besto primært i å sørge for at samtalen inkluderte alle deltakerne. Rammen rundt intervju situasjonen må være av en slik karakter at den bidrar til en positiv atmosfære som fremmer interaksjon (4).

Funn

Innholdsanalysen munnet ut i tre hovedkategorier: Forhold ved sykepleieren, forhold ved arbeidsplassen og forhold ved utdanningene.

Forhold ved sykepleieren

«Når du har vært i utlandet vet du at ting kan gjøres på andre måter. Noe er bedre, noe er dårligere, det er ikke sagt at vi har fasiten her i Norge.» Flere av de spurte forteller at studieoppholdet har gitt dem annerledes erfaringer og referansepunkter å vise til, og at dette er nyttig i hverdagen som sykepleier. Samtlige beskriver at de har mestret en utfordring: «Det er ingen som har vondt av å ha det litt hardt. Det er veldig tilfredsstillende når du er ferdig å se at du har klart det, det er kjempepositivt.» De mener utvekslingen har forandret dem som personer og bidratt til at de som yrkesutøvere har «noe mer» enn de ville hatt dersom de hadde valgt ikke å reise ut. Den personlige veksten fremheves fremfor den faglige, men ikke bare: «Men jeg føler vel at jeg også fikk litt faglig utbytte. Det var helsepolitikk, historie, framtida for profesjonen, og det kan jeg jo få nytte av videre for å få interesse for sykepleiefaget.»

Utvikling av språkferdigheter fremheves som viktig og nyttig for yrkesutøvelsen. Terskelen for å snakke med pasienter som verken snakker norsk eller engelsk har blitt lavere. «Du klarer å gjøre deg forstått med kroppsspråk og en forståelse av at andre ikke snakker norsk.»

Tre av de seks deltakerne forteller at de har planer om å reise ut igjen for å jobbe. Har man vært ute i studietiden, kan det være

www.sykepleien.no

Les mer og finn litteraturhenvisninger på våre nettsider.

Søkeord:

- › Internasjonalt samarbeid
- › Internasjonal helse
- › Innvandrer
- › Fokusgrupper
- › Sykepleierutdanning

telling

et springbrett til å søke jobb i utlandet. Og har man internasjonal arbeidserfaring, gir det karrieremessige fordeler også her hjemme.

Forhold ved arbeidsplassen

På spørsmål om erfaringen som utvekslingsstudent er nyttig i den daglige utøvelsen av sykepleie på sykehus, sier deltakerne at de har utviklet et kritisk blikk. Flere sier de tør å ta utfordringer som de mener kommer pasienten til gode. De forteller at de blir tilkalt når det kommer pasienter som ikke snakker norsk. Det oppleves positivt å få slike henvendelser fra kolleger, og de synes det er gøy når de kan bruke det de har lært ute. Flere fordeler knyttet til økt språkkompetanse trekkes fram: «Også språket da, fagspråket, hvilke ord man bruker for å beskrive type smerter og sånne ting, faguttrykk. Det er jo nyttig når det kommer pasienter som ikke har norsk som hovedmål, og det gjør det jo oftere og oftere.»

Ingen av deltakerne har opplevd at den kompetansen de har tilegnet seg ute er kjent for lederen. For de fleste har det vært lett å få jobb. Derfor har det heller ikke vært naturlig å fokusere på utvekslingsoppholdet i jobbsøkningsprosessen. En påpeker at det kunne være avgjørende i en eventuell konkurransesituasjon. «Sannsynligvis bør det være salgbart i yrkeslivet også. Det kan hjelpe karrieren videre hvis du bruker det. Hvis du fokuserer på det i et intervju, at det er en ekstra kunnskap du har og som det er behov for i jobben, så vil det jo være en fordel.»

Forhold ved utdanningene

De som var i Australia og USA beskriver at det akademiske nivået er høyere i utdanning og praksisfelt enn det de opplever i Norge. «Jeg tror sykepleien både i utdanning og teori er kommet litt lenger enn hos oss, de er «up-to-date» på alt. De (australierne) leser ikke bøker, de bruker artikler som ikke skal være eldre enn et år, de er sammen med USA flinkest på sykepleieforskning. Det gjenspeiler seg i praksis, tror jeg.» Flere uttrykker at det er lettere å komme gjennom sykepleierutdanningen her hjemme. Noen kjedet seg i studiene i Norge, og trengte større faglige utfordringer. Dette gjaldt også i praksisfeltet; «Jeg ble kastet ut i det i praksis på sykehuset, fullt stell på alle pasientene jeg skulle ha ansvar for, jeg måtte ta meg sammen og jobbe skikkelig.» En annen tror det var litt lettere å slippe gjennom praksis i utlandet fordi det ikke ble stilt like strenge krav til utvekslingsstudenten som til institusjonens egne studenter.

FLERKULTURELL KOMPETANSE: Sykepleiere som har studert i utlandet blir ofte tilkalt til pasienter som ikke snakker norsk. Illustrasjonsfoto: Ian Hooton/Science photo library.

Diskusjon

Sykepleierne i fokusgruppen er enige om at studieoppholdet i utlandet er viktig for dem som yrkesutøvere. De ser på det som et kvalitetsstempel å ha lyktes som utvekslingsstudent. Utsagnet samsvarer med Guest, Livett & Stone's (7) beskrivelse av viktige egenskaper for yrkesutøvere. De trekker også fram at et opphold

Når du har vært i utlandet vet du at ting kan gjøres på andre måter.

i et annet land vil utvikle personlige ferdigheter og legge til rette for en vidtsett livsanskuelse. Crigger, Branningan & Baird (8) beskriver sykepleieren som ansvarsbevisst verdensborger og trekker fram mye av det samme. Wiers-Jenssen (9) har spurt kandidater tre og et halvt til fem år etter endt utdanning om

hva utvekslingen har betydd for dem. De svarer at de har møtt utfordringer som har betydd mye for deres personlige utvikling, og disse erfaringene vurderer de som nyttige når de kommer ut på arbeidsmarkedet. Van Hoof & Verbeeten (10) spurte 1487 studenter om hvordan de vurderte erfaringene de hadde gjort. De oppfattet at erfaringen hadde hatt en mye større effekt på deres personlige utvikling enn på deres akademiske karriere. Personlig utvikling ble beskrevet som å bli mer modne, mer empatiske i møtet med forskjellighet og bedre i stand til å bo og jobbe under andre forhold enn hjemme.

Personlig utvikling

Felles for studiene er at begrepet personlig utvikling går igjen. Hva menes med personlig utvikling og hvordan er forholdet mellom personlig utvikling og yrkesutøvelsen? Sykepleierne i denne fokusgruppen beskrev personlig utvikling som at de var blitt modigere, tok utfordringer på strak arm, og alt i alt var blitt forandret som personer. De sier også at dette påvirker måten de gjør jobben sin på. Zorn (11) viser at langtidseffektene av internasjonal utveksling i løpet av utdanning først og

studien indikerer at studenter som har studert ute, representerer en ekstra dimensjon for arbeidsgiver. Arbeidsgivere bør innhente informasjon om søkere til stillinger har internasjonale erfaringer. Dette vil komme pasientene til gode. Om ikke sykepleierjobbene har internasjonalt tilsnitt, har andelen av pasienter med internasjonalt tilsnitt økt kraftig. Likeledes vil arbeidsgivere og pasienter få sykepleiere som er kjent med og opptatt av kunnskapsbasert praksis. Det kommer fram i denne studien at de som har studert ute, i større grad har erfaring med kunnskapsbasert praksis enn studenter her hjemme.

Få deltakere

Studien er liten og har få deltakere. Funnene må ses i lys av dette. For studier med begrenset datatilfang kan det være vanskelig å etterkomme strenge krav om forskningsmessig bekreftbarhet. Det primære for meg med denne studien var å få dypere innsikt i felles erfaringer og ikke å generalisere eller utvikle teorier. Fokusgruppemetodikk hvor moderator kjenner deltakerne kan gi skjvhet, men godt planlagte fokusgrupper kan avsløre et rikt datamateriale som kan gi et viktig bidrag til kunnskap (4).

Konklusjon

Min studie viser at praksisstudier i utlandet gir bonuskompetanse for sykepleieren, pasienten og arbeidsgiver. Deltakerne har gjennom slike erfaringer utvidet sin personlige og profesjonelle kompetanse og fått økt språkkompetanse. De vurderer dette som viktige egenskaper som preger jobben de gjør som sykepleiere. Som profesjonsutøvere må sykepleiere arbeide og samarbeide med mennesker fra mange land. Helsetjenesten trenger sykepleiere som har kompetanse til å jobbe i et flerkulturelt og flerspråklig helsevesen. Studier i utlandet bidrar til dette. Det bør forskes videre på hvordan arbeidslivet bedre kan nyttiggjøre seg denne kompetansen, mine funn antyder at den er undervurdert. Krav om kunnskapsbasert praksis i helsetjenesten kan møtes gjennom å ansette sykepleiere som har vært utvekslingsstudenter. Det er behov for mer kunnskap om hvordan sykepleierne bruker denne kompetanse i direkte pasientrettet arbeid. Er det forskjell på sykepleiere som var utvekslingsstudenter i studietiden og de som var hjemme? Det vil også være interessant å følge fokusgruppen og gjenta intervjuet når de har vært yrkesutøvere i ytterligere noen år. Det vil kunne si noe om effektene av studiene i utlandet vedvarer over lengre tid. ■■■

Studenter som har studert ute, representerer en ekstra dimensjon for arbeidsgiver.

fremst fører til et større internasjonalt perspektiv og personlig vekst. Duffy mfl. (3) viser at sykepleiere etter to år i yrkeslivet sier at de bruker det de lærte som utvekslingsstudenter i sitt daglige arbeid. Spesielt fremhever de det kulturelle aspektet og forteller at de er blitt mer åpne og har større respekt for andre. De fremhever også at man kan lære ting ute som man ikke får anledning til hjemme, noe som også kommer fram i denne studien.

Nyttig i arbeidslivet

Å få tilgang til en annen læringsarena kan utvide perspektivene og gi bonuskompetanse som kommer til nytte i arbeidslivet. Tabi & Mukherjee (12) hevder at studenters internasjonale erfaringer bidrar til at sykepleiere kan fungere profesjonelt i et multikulturelt helsevesen. Dette er kanskje det arbeidsgiver kan vinne mest på ved å ansette sykepleiere som har gjennomført et utenlandsopphold i løpet av studietiden. Funnene i denne

LITTERATUR

1. St. meld nr. 14 2008–2009 Internasjonalisering av utdanning. Det Kongelige kunnskapsdepartement.
2. Button L, Green B, Tengnah C, Johansson I, Baker C. The impact of international placements on nurses' personal and professional lives: literature review. *Journal Of Advanced Nursing* 2005; 50(3): 315–24.
3. Duffy ME, Farmer S, Ravert P, Huittinen L. International community health networking project: two year follow-up of graduates. *International nursing review* 2005; 52(1): 24–31.
4. Côté-Arsenault D, Morrison-Beedy D. Maintaining your focus in focus groups: Avoiding common mistakes. *Research in nursing & health* 2005; 28(2): 172–79.
5. Fontana A, Frey J. The Interview: From Neutral Stance to Political Involvement. I: Denzin K, Lincoln YS. (Eds) *The Sage Handbook of Qualitative research* Third Edition, 3rd edn, Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications, 2005: 695–728.
6. Kamberelis G, Dimitriadis G. Focus Groups: Strategic Articulations of Pedagogy, Politics, and Inquiry. I: Denzin K, Lincoln YS. (Eds) *The Sage Handbook of Qualitative research* Third Edition, 3rd edn, Thousand Oaks: Sage Publications, 2005: 887–907.
7. Guest D, Livett M, Stone N. Fostering International Student Exchanges for Science Students. *Journal of Studies in International Education* 2006; 4: 378–95.
8. Crigger NJ, Brannigan M, Baird M. Compassionate Nursing Professionals as Good Citizens of the World. *Advances in Nursing Science* 2006; 1: 15.
9. Wiers-Jenssen J. Studiemobilitet og arbeidsmarkedstilpasning Nordisk Kandidatundersøkelse 2007- landrapport fra Norge. NIFU-STEP Rapport 22/2008.
10. Van Hoof HB, Verbeeten MJ. Wine Is for Drinking, Water Is for Washing: Student Opinions About International Exchange Programs. *Journal of Studies in International Education* 2005; 1: 42–61.
11. Zorn CR. The Long-Term Impact on Nursing Students of Participating in International Education. *Journal of Professional Nursing* 1996; 2: 106–10.
12. Tabi MM, Mukherjee S. 2003. Nursing in a Global Community: A Study Abroad Program. *Journal of Transcultural Nursing* 2003; 2: 134–38.